

MEEVEREN EN VASTHOUDEN

Tiener

**KERK
GEZIN
JEUGD**
ONDERWIJS
GEREFORMEERDE
GEMEENTEN

MEEVEREN EN VASTHOUDEN

©2017. Dit is een uitgave van het Deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs (KGJO) – Gereformeerde Gemeenten. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

COLOFON:

Redactie: G.M. de Regt

Tekst: M.R. de Braal - Prins

Contact:

Deputaatschap KGJO

Houttuinlaan 7

3447 GM Woerden

T: (0348) 489968

E: coördinator@kgjo.nl

OPENING

Zingen: Psalm 17 : 3; Psalm 115 : 5,6,7; Psalm 146 : 3; Psalm 147 : 10; Morgenzang vers 3, 4 en 5; Avondzang vers 7

Lezen: Lukas 15 : 11-32

Bidden: Vraag eventueel om concrete gebedspunten van deelnemers

Vragen bij het Bijbelgedeelte

Het is in het kader van het onderwerp verrassend om in de gelijkenis te lezen hoe de vader omgaat met de wensen van zijn jongste zoon. Vanuit onze eigen opvoedingspraktijk zouden we kunnen denken dat je als vader toch niet toestaat dat je zoon alvast zijn erfdeel vraagt en ervan door gaat. Je hoort vaak zeggen dat je de kinderen zoveel mogelijk moet vasthouden. Het lijkt erop dat deze vader zijn kind juist los laat en hem gewoon zijn gang laat gaan. Laat hij hem echt los? Hoe doet hij dat dan? Of zie je iets anders gebeuren?

1. Zou je zelf dit Bijbelgedeelte gekozen hebben als inleiding op het thema van vanavond? Licht je antwoord toe.
2. Vind je dat je de gelijkenis ook op het onderwerp kunt betrekken?
3. Wat leer je van dit Bijbelgedeelte met betrekking tot het meer loslaten van je kind naarmate het ouder wordt?

UITWISSELING VAN ERVARINGEN

Vorm tweetallen en laat duo's elkaar interviewen aan de hand van de volgende vragen:

1. Wat zie je aan veranderingen bij je kind nu het in de puberteit komt?
2. Merken anderen om je heen die veranderingen ook op? Wordt daarover gesproken?
3. Voel je je min of meer overvallen door de veranderingen of gaat het zoals je dat hebt verwacht?
4. Met welke verandering heb je de meeste moeite?
5. Wat vind je positief aan de ontwikkeling van je kind?

THEORETISCH KADER

Puberteit en loyaliteit

Ouders en kinderen zijn onlosmakelijk en dus voor altijd met elkaar verbonden. Nagenoeg elk kind wordt geboren met een grote voorraad vertrouwen in de eigen ouders. Dat vertrouwen is nodig om zich positief te kunnen hechten en zich veilig te voelen. Jonge kinderen uiten hun loyaliteit naar hun ouders onbekommerd: mijn vader is de sterkste; mijn mama is de liefste moeder van de hele wereld; ik ga later naast jullie wonen hoor. Rond het tiende levensjaar komt daar verandering in. Pubers kunnen hun ouders het gevoel geven dat zij maar het liefst onzichtbaar moeten zijn. De manier waarop zij dat duidelijk maken, is soms ronduit schokkend voor ouders. "Werkelijk, nergens zijn ze zo belachelijk streng gereformeerd als hier in huis." "Ma, doe niet zo enthousiast alstublieft. Ik schaam me wild voor dat rare gedoe als u een bekende tegenkomt."

De jongere is bezig met het ontwikkelen van eigenheid. Hij heeft daarvoor een zekere afstand tussen hem en zijn ouders nodig. Hij wil zijn eigen keuzes maken.

Tegelijkertijd blijft hij de liefde, bevestiging, goedkeuring en waardering van zijn ouders zoeken. Zo bekeken vormt deze periode een spannende tijd voor zowel ouders als kinderen. Beiden ervaren onzekerheid. Beiden willen elkaar vasthouden.

Kinderen hun eigen keuzes laten maken, wil niet zeggen: hen loslaten. Integendeel. De vader van de verloren zoon liet zijn jongste gaan, maar bleef op de uitkijk staan. Ouders laten niet los, maar gaan anders verbinden. De jongere krijgt de ruimte en ouders blijven op afstand meekijken. Zij tonen belangstelling voor wat hem bezig houdt. Zij luisteren naar zijn zorgen. En geven hem een complimentje voor zijn nieuwe kapsel (al zouden zij daar nu niet direct voor gekozen hebben), de enige voldoende van de achterliggende periode, zijn zorgzaamheid voor het jongere zusje.

Jongeren hebben behoefte aan bepaalde verantwoordelijkheden waardoor ouders voor zichzelf de gelegenheid creëren om hem de broodnodige erkenning en waardering te kunnen geven. Daarmee vergroten zij het gevoel van eigenwaarde van hun ten diepste onzekere puber. Ouders veren mee en houden vast. Het gaat om het geven van tijd, aandacht en vertrouwen. Dat manifesteert zich op elk gebied waarin de jongere zich ontwikkelt.

*“Ouders laten niet los,
maar gaan anders
verbinden”*

Lichamelijke ontwikkeling

De lichamelijke ontwikkeling valt vaak het eerst op: er is sprake van een groeispurt, jongens krijgen ‘de baard in de keel’ en de secundaire geslachtskenmerken ontwikkelen zich. Maar ook de verdeling van vet- en spierweefsel wijzigt. Waardoor - opnieuw - vooral bij meisjes, de contouren van het lichaam veranderen. Deze veranderingen kunnen leiden tot onzekerheid of onvrede over het eigen lichaam. Het is belangrijk als ouder begrip te tonen voor het probleem dat de jongere ervaart. Een meisje dat zichzelf dik vindt, help je niet door dat stelselmatig te ontkennen. Voel jezelf als moeder niet weggezet als jouw inmenging bij het tot stand komen van een nieuwe garderobe niet meer op prijs wordt gesteld. Als de nieuwe stijl van zoon of dochter geen grenzen op het gebied van zedelijkheid en financiën overschrijdt, besteed er dan niet al teveel aandacht aan. Smaken verschillen nu eenmaal.

Interesse in seksualiteit en romantiek

Tegelijk met de seksuele rijping ontstaan bewuste seksuele gevoelens. Pubers zijn erg geïnteresseerd in seksualiteit en romantiek en zijn er in hun fantasieën vaak mee bezig. In groep acht van de basisschool en op de middelbare school spelen veel verliefdheden. Ook onder christelijke jongeren is de leeftijd waarop voor het eerst seksueel contact plaatsvindt, steeds lager geworden. We leven in een ver seksualiseerde maatschappij. Er zijn, niet alleen op internet, veel seksuele verleidingen voor jongeren waar ze mee moeten leren omgaan. Het vraagt van ouders een open contact met hun kinderen om hen hierin te begeleiden. In haar boekje ‘Save seks, boekje open over seks’ schrijft Gerry Velema dat christenouders opvoeden tot save seks - seksualiteit bewaren tot het huwelijk. Dit in tegenstelling met wat algemeen gebruikelijk is geworden, opvoeden tot safe, veilige seks. Seksualiteit in het teken van liefde tot God en liefde tot de naaste als jezelf. Niet in het stramien van ‘als ik me er goed bij voel dan is het goed.’ Het beste wat vaders hun pubers kunnen geven, is veel van hun moeder houden. Het mooiste wat moeders hun pubers kunnen bieden, is veel van hun vader houden.

Grote sprong in het denkvermogen

Pubers maken een grote sprong in hun denkvermogen. De hersenen kunnen meer informatie tegelijk opnemen, onthouden en verwerken en verbanden worden doorzien. Doordat hun vermogen tot abstract denken toeneemt, kunnen ze dingen beredeneren die ze niet zien, maar zich wel voor kunnen stellen. Dat kan zorgen voor pittige discussies waarin de argumenten creatief zijn en stevig verdedigd worden. Daarnaast kunnen jongeren beter nadenken over zichzelf en hun eigen rol. Je kunt als ouders schrikken van de stelligheid waarmee jongeren hun mening ventileren. En dan uit angst dat het helemaal de verkeerde kant opgaat met je kind, ook stevig stelling nemen.

Gedragsveranderingen

Een andere verandering die niet onopgemerkt blijft bij ouders, is een verandering in gedrag. Op weg naar zelfstandigheid moet een eigen mening gevormd worden en dat doen jongeren veelal door regels en opvattingen te bediscussiëren. Op die manier ontdekken ze hoe ze zelf denken en wie ze zijn (hun identiteit). Ook klasgenoten, vrienden en andere rolmodellen spelen in deze ontwikkeling een belangrijke rol. De ontdekking dat jongeren al discussiërend hun eigen mening proberen te vormen en hun eigen identiteit willen vinden, kan voor ontspanning zorgen. Door belangstellend in te gaan op wat

de jongere zegt, open vragen te stellen, terug te geven wat je denkt te horen, neem je hem serieus. Dat kost tijd en aandacht, maar die investering is de moeite meer dan waard.

Al deze processen zorgen in veel gevallen voor (sterk) wisselende emoties ten opzichte van ouders, maar ook van zichzelf. Het ene moment afwerend, het volgende moment aanhankelijk. Nu uitbundig vrolijk, even daarvoor humeurig en down. Dit heeft vaak zijn weerslag op de sfeer in het gezin. Het vergt stuurmanskunst om hier tussen door te laveren. Om mee te veren en vast te houden. In het besef dat ouders en kinderen het met vallen en opstaan, van genade alleen moeten hebben. Biddend om liefde, tact en wijsheid.

VERWERKINGSVORMEN

Cases met vragen

Niels (14) stelt elke keer als de schepping aan de orde komt, lastige vragen. Zijn vader probeert uit de Bijbel te bewijzen dat God toch echt de Schepper van hemel en aarde is. Maar Niels is niet te overtuigen. Hij blijft in de ogen van zijn ouders rammelen aan de fundamenten van het scheppingsverhaal. Totdat ze 's zondags uit de kerk komen en Niels zegt: "Hè hè, eindelijk kreeg ik antwoord op mijn vraag. De dominee probeerde niet uit alle macht te bewijzen dat de aarde geschapen is. Hij kwam met een feit waaruit je wel op moet maken dat God bestaat. Hij zei dat de aarde ver genoeg van de zon staat om niet te verbranden en dichtbij genoeg om van haar warmte te profiteren. Sorry pa, maar ik kon niks met die ellenlange uitleggen van u. Nu weet ik het."

1. Wat roept deze casus bij je op als het gaat om gezagsverhoudingen? Mag Niels zomaar zijn mening blijven ventileren?
2. Ben je van huis uit gewend om te discussiëren? Of was er weinig ruimte voor gesprek? Hoe gaat dat in je eigen gezin?
3. Wat zegt deze casus als het gaat om rekening houden met de ontwikkelingsfase van je kind?

Elles (16) gaat iedere keer opnieuw het gesprek aan met haar moeder over zaken die voor moeder vanzelfsprekend zijn, maar die Elles als achterhaald aan de orde stelt. In je verkeringsstijd samen op vakantie, met elkaar naar bed gaan als je voor elkaar gekozen hebt, samenwonen voor het huwelijk, hoezo eerbare kleding – alleen het woord al. Volgens Elles denken haar (kerkelijke) vrienden er net zo over.

1. Wat zou de onderliggende reden kunnen zijn dat Elles steeds de discussie aangaat?
2. Welke valkuilen liggen hier voor ouders met betrekking tot hun reacties op de aangezwengelde vraagstukken?
3. Hoe zou jij als ouder hiermee omgaan?

Aron (13) komt uit regelmatig chagrijnig uit school, zegt nauwelijks iets en stampet bij het minste of geringste naar zijn kamer. Geregeld zit hij zijn twee jaar jongere broer in de haren. Dat zorgt in het gezin nogal eens voor een gespannen sfeer. Ouders moeten hem regelmatig corrigeren. Moeder Anna ziet soms ook een andere kant van hem. Hij kan heel zorgzaam zijn voor zijn zusje van drie.

1. Wat roept het gedrag van Aron bij je op?
2. Wat heeft Aron nodig om een positieve bijdrage aan de sfeer in het gezin te kunnen leveren?
3. Welk 'opvoedgedrag' vraagt dit van ouders?

STELLINGEN

- "Onze kinderen hebben in hun puberteit nooit tegen dingen aangeschopt. Ideaal!"
- Ouders zijn de verliezers als hun kind zich tegen wil en dank bij hun verbod of gebod neerlegt en zich afsluit voor verder contact.

CREATIEVE VERWERKINGSVORMEN

1. Bedenk welke activiteit je kunt ondernemen met je zoon of dochter die aansluit bij zijn of haar belangstelling. Prik een datum voor deze activiteit en voer hem daadwerkelijk uit. Schrijf daar een verslagje van waarin je opneemt wat je hebt gedaan, hoe je het hebt ervaren en geef ook een reactie van zoon of dochter.

2. Vorm een groepje van vijf of zes ouders. Neem casus 1, 2 of 3 en speel die met een tweetal na. De anderen zijn toeschouwer en geven feedback op de rol van de ouder. Wissel de rollen.

TERUGBLIK

- Laat enkele deelnemers vertellen wat hen deze avond geraakt heeft.
- Vraag van enkele deelnemers wat zij morgen anders gaan doen.

AFSLUITER

Een van de belangrijkste opdrachten die opvoeders en begeleiders van jonge mensen hebben, is het verlangen oproepen tot 'het échte leven'. Dat houdt in het verlangen naar God, het verlangen om ertoe te doen in deze wereld - een levensdoel te hebben - of anders gezegd, het verlangen om te worden zoals zij door God bedoeld zijn. De groei van dat proces vraagt om tijd en ruimte. Maarten Luther verwoordt dat heel mooi: 'Dit leven is geen vroomheid, maar een vroom worden, geen gezondheid, maar gezond worden, geen zijn, maar een worden, geen rust maar een oefenen. We zijn het nog niet, maar worden het. Het proces is nog niet voltooid, maar in volle gang. Dit is niet het doel, maar de juiste weg. Het is nu niet allemaal glans en schittering, maar alle wordt gereinigd.'

Het is de taak van volwassenen om vóór te gaan in dat proces, om vandaaruit jongeren veiligheid en perspectief te bieden.

(drs. Els J. van Dijk in 'De hunkerende generatie')

CONCRETE TIPS

- Het is nooit te laat om aan een goede relatie met je kind te werken, maar begin daar zo vroeg mogelijk mee.
- Zomaar een gesprekje waarbij je ieder met iets bezig bent, loopt vaak soepeler dan een gepland gesprek op de bank. Let op de signalen die je puber uitzendt. Als jij staat te koken en je dochter springt op het aanrechtblad en begint een heel verhaal over een vriend, spits dan je oren en luister tussen de regels door wat ze eigenlijk wil zeggen.
- Betrek je puber op een soepele manier bij het gezinsleven, ook al zit hij zogenaamd liever op zijn kamer.
- Als je kind geen prater maar een doener is, zoek een activiteit die je samen kunt doen.
- Luister eerst naar de mening van je puber; breng daarna pas je eigen inzichten naar voren.
- Laat je puber merken dat je hem ziet, van hem houdt en hem vertrouwt.
- Praat met je puber, niet tégen of - nog erger - over hem.

VERDER LEZEN

- Chapman, G. (2011). De vijf talen van de liefde van tieners. *Heerenveen: Jongbloed*
- Dobson, J. & Dobson, R. (2002). Goed voorbereid op de puberteit. *Utrecht: Uitgeverij Kok*
- Stolk, J. (2013). Handboek christelijke opvoeding deel 3. *Heerenveen: Jongbloed*
- Tripp, Paul David (2014). De kansrijke jaren; een Bijbelse handreiking voor de opvoeding van tieners. *Apeldoorn, Uitgeverij De Banier*